

Kvalitetsredovisning kommunal förskola på Östermalms stadsdelsnämnd 2015

Kvalitetsredovisningens funktion

Kvalitetsredovisning på olika nivåer inom stadens organisation är ett sätt att uppfylla skollagens krav för att skapa rutiner, uppföljningssystem och andra förutsättningar för ett dokumenterat och systematiskt kvalitetsarbete.

Syftet med kvalitetsredovisningen är att bedöma måluppfyllelsen i förhållande till de nationella målen i läroplanen, identifiera framgångsrika arbetssätt, goda exempel och utvecklingsområden. Utifrån detta formuleras utvecklingsinsatser med förväntat resultat på olika nivåer. Avsikten är att bidra till en likvärdig utbildning av hög kvalitet.

Som grund för beskrivningen av måluppfyllelsen används de professionella bedömningar som görs med hjälp av olika former av uppföljning och dokumentation. Utgångspunkten är det arbete som görs på olika nivåer med nämndmål och åtaganden, arbete med likabehandling, kvalitetsindikatorn och andra indikatorer. Resultatet av förskoleundersökningen, särskilt indikatorn för nöjda föräldrar, är ett underlag och om inspektioner eller kommunal utvärdering förekommit används även rapporterna från dessa.

Med utgångspunkt i bedömningen av enheternas måluppfyllelse och utvecklingsområden samt resultatet av de förvaltningsövergripande insatserna görs en analys som identifierar gemensamma utvecklingsområden för stadsdelsnämnden och förslag till kommunfullmäktige.

Enheternas kvalitetsredovisningar bildar ett underlag för resultatdialoger mellan avdelningsledning och förskoleenheter samt utgör ett stöd för arbetet med övergripande och långsiktiga utvecklingsinsatser.

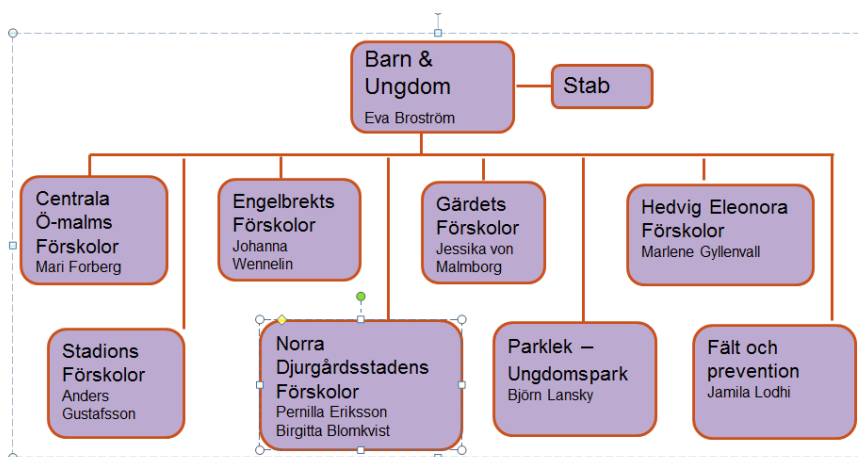
Rapporten bilägges verksamhetsberättelsen 2015.

Strukturella förutsättningar och organisation

Avdelning Barn och Ungdom ansvarar för förskoleverksamhet, öppen förskola, verksamhet för barn och unga, fältverksamhet, alkohol-, narkotika- och tobaksprevention samt kultur.

- *Antal förskoleenheter och deras organisation*

Barn och ungdom ansvarar för förskoleverksamhet genom sex resultatenheter vilka består av sammanlagt 37 förskolor med totalt 128 avdelningar. Enheterna leds av en förskolechef och har en varierande ledningsorganisation. I alla enheter finns biträdande förskolechef/-er, och/eller pedagogiska ledare samt administrativt stöd.



År 2016 byter avdelningen namn till Avdelning Förskola och Parklek. Fält- och preventionsenheten som tidigare tillhört Barn- och ungdomsavdelningen flyttas över till socialtjänstavdelningen. Norra Djurgårdsstadens förskolor delas i två enheter från 2016, Norra Djurgårdsstadens förskolor 1 och Norra Djurgårdsstadens förskolor 2.

- *Antal barn*

Drygt 93 procent av stadsdelsnämndsområdets alla 1-5 åringar har under året varit inskrivna i förskolan. Av dessa har totalt cirka 1900 barn deltagit i den kommunala förskoleverksamheten, vilket utgör 56 procent av den totala förskoleverksamheten inom stadsdelsnämndsområdet.

- *Andel förskollärare*

Genomsnittligt hade enheterna 36,7 procent förskollärare. Andel förskollärare avser andel förskollärare med titeln förskollärare i det löne- och personaladministrativa systemet LISA och inte andel förskollärare med examen. Årets resultat bygger på förvaltningens egen beräkning. År 2014 var motsvarande siffra 38,6 procent vilket innebär en nedgång på 1,9 procent mot föregående år. SCB

statistiken däremot visar en nedgång med tre procent mot föregående år. I den delvis manuella rapporteringen/överföringen har det missats en del uppgifter vilket gör att resultatet på 36,1 procent förskollärare som Sweco levererat till SCB inte är tillförlitligt.

I samarbete med utbildningsförvaltningen har kompetenshöjande insatser med att vidareutbilda utbildad personal till barnskötare och barnskötare till förskollärare möjliggjorts under året. Sex barnskötare har deltagit i vidareutbildning till förskollärare. Sju förskollärare har deltagit i utbildningen ”Att handleda förskoledidaktisk professionsutveckling i verksamhetsförlagd utbildning i förskolan”, 7,5 hp. Därtill kommer drygt 30 studenter som går den ordinarie förskollärarytbildningen och genomför sin verksamhetsförlagda del av lärarutbildningen, VFU, på någon av förskolorna i stadsdelsnämndsområdet.

- *Barn per personal*

Genomsnittligt hade enheterna 4,5 barn per personal. Årets resultat bygger på förvaltningens egen beräkning. År 2014 var motsvarande siffra 4,7 vilket innebär en nedgång på 0,2 barn per personal mot föregående år. SCB statistiken däremot visar en ökning mot föregående år med 0,3 barn per personal. I den delvis manuella rapporteringen/överföringen har det missats en del uppgifter vilket gör att resultatet på 5, 0 barn per personal som Sweco levererat till SCB inte är tillförlitligt.

- *Barn per grupp*

Genomsnittligt hade enheterna 14,6 barn per grupp. Årets resultat bygger på förvaltningens egen beräkning. År 2014 var motsvarande siffra 14,8 vilket innebär en nedgång på 0,2 barn per grupp mot föregående år. SCB statistiken däremot visar en ökning mot föregående år med 1,9 barn per grupp. I den delvis manuella rapporteringen/överföringen har det missats en del uppgifter vilket gör att resultatet på 16,7 barn per grupp som Sweco levererat till SCB inte är tillförlitligt.

- *Andel barn och personal med annat modersmål och antal språk*

Sammanställningen av språkkartläggningen visar att antal barn som har flera språk inom stadsdelsnämndsområdet är 20 procent. Andel flerspråkig personal är 34 procent. Andel personal som har fortbildning kring flerspråkighet på grund- eller fortsättningsnivå är åtta procent.

- *Specialverksamheter inom stadsdelen*

Inom stadsdelsnämndsområdet bedrivs förskoleverksamhet delvis på finska på en av förskolorna. Antalet platser har under året varit fem vilket har motsvarat antalet barn som stått i kö och erbjudits plats i denna verksamhet.

Den Sverigefinska öppna förskolan som nämnden bedrivit i egen regi har under hösten lagt ner sin verksamhet på grund av för litet underlag och lokalernas beskaffenhet.

- *Övrigt*

Östermalm ökar befolkningsmässigt i och med att det pågår flera nybyggnads- och utbyggnadsprojekt. Detta ställer höga krav på verksamheten. Under året har två nya förskolor startat upp i Norra Djurgårdstaden. Utmaningen är dels fördelning av platser men även verksamhetsmässigt då det inför nystart krävs planering och organisering. Avdelningen arbetar utifrån ett lokalt framtaget program för verksamhetsstart av nya förskolor/introduktion av medarbetare. Syftet är att erbjuda en välfungerande introduktion till ny personal och skapa en gemensam grund för förskolans/enhetens verksamhet. I programmet för verksamhetsstart ingår även en introduktion till avdelningens och förvaltningens ansvars- och verksamhetsområden.

En ytterligare utmaning med nystartade förskolor är bemanning då det inom hela stor-Stockholms området råder ett bekymmersamt rekryteringsläge av förskollärare sedan några år tillbaka. Detta påverkar självfallet hur väl man lyckas komma igång med den pedagogiska verksamheten, och speciellt just i nya verksamheter kan effekterna av en låg andel förskollärare bli märkbara.

Underlag, källor och kvalitetsarbetets genomförande

Den samlade kvalitetsredovisningen för Östermalms kommunala förskolor bygger på flera uppföljningsinstrument för att skapa en samlad bild av måluppfyllelsen. Verksamheternas egna kvalitetsredovisningar och ILS redovisningar (verksamhetsplaner, tertiärrapporter och verksamhetsberättelser) samt förskoleundersökningen, medarbetarenkäten, nyckeltal och den kommunala utvärderingen har använts som underlag. Även arbetet med kvalitetsindikatorn, olika former av uppföljning och dokumentation, verksamhetsbesök, synpunkter och klagomål från föräldrar samt barnintervjuer har använts. Enheterna har i sina kvalitetsredovisningar beskrivit strukturer och mötesforum för det systematiska kvalitetsarbetets olika delar under året.

Avdelningsledningen har en aktiv och strukturerad verksamhetsdialog med enheternas ledningsgrupper för att fånga upp förväntningar på verksamheten. Verksamhetsdialogen förs om åtagandenas kvalitet, kriterier för måluppfyllelse och arbetssättet i förhållande till de resurser verksamheten förfogar över.

Resultatdialog mellan avdelningsledning och förskoleledningarna utifrån enheternas kvalitetsdokument ger en möjlighet att stämma av om inriktningsmål och arbetet med de prioriterade områdena ger ett tillfredsställande resultat i förhållande till resurserna. Dialogerna har fokus på gemensamma diskussioner/reflektioner kring det systematiska kvalitetsarbetet och erfarenhetsutbyte kring uppnådda mål. För att nå helhet deltar även avdelningens stab. I resultatdialogerna identifierar förskolecheferna gemensamma styrkor och förbättringsområden. Detta år har resultatdialog ordnats kring tertialrapport 1, tertialrapport 2 och kvalitetsredovisning samt återkoppling på förskoleundersökningen. Alla dialoger har genomförts med hela ledningssystemet (avdelningschef, utvecklingssekreterare, förskolechefer, biträdande förskolechefer och pedagogiska ledare).

Förskoleundersökningen presenteras och diskuteras vid olika föräldraforum som till exempel föräldramöten och samråd för föräldrar för att få en tydligare bild av innebörden i föräldrarnas svar. Resultat från medarbetarenkät presenteras, diskuteras och arbetas med på bland annat arbetsplatsträffar för att identifiera framgångsfaktorer.

I övrigt samlas förskolans ledningsgrupp (avdelningschef, utvecklingssekreterare och förskolechefer) för diskussioner och reflektion tre gånger per månad. Utöver detta tillkommer chefsdagar för hela ledningssystemet. Återkommande avstämningar mellan avdelningschef och förskolechef, vid verksamhetsbesök samt vid månatliga avstämningar med ekonomiavdelningens controller.

Enheternas bedömning av måluppfyllelsen

De kommunala förskolorna på Östermalm får fortsatt gott resultat i årets förskoleundersökning. Jämfört med staden totalt är vårdnadshavarna på Östermalm generellt sett mer nöjda år 2015. Över tid är vårdnadshavarna generellt mindre nöjda jämfört med år 2014.

KF indikatorn (andelen nöjda föräldrar) har sjunkit från 90 till 88 men är fortfarande hög och ligger över stadens resultat (86).

KF-indikator är andelen nöjda (betyg 4 + 5) svar på frågan Jag är som helhet nöjd med mitt barns förskola och mäts i skalan 1-100.

Det finns fortsatta skillnader mellan de olika förskolornas totala resultat gällande förskoleundersökningen, det gäller även mellan olika förskoleadresser inom samma resultatenheter. En utmaning för nämndens förskolor är således att fortsätta arbeta för en jämnare och mer likvärdig kvalitet. Kvalitetsindikatorn är ett verktyg som stödjer det långsiktiga arbetet med en likvärdig förskola. I enheternas kvalitetsredovisningar går att utläsa att tydliga strukturer och organisation utgör grunden för verksamhetsutveckling. Ett nätverksarbete inom enheterna är ytterligare ett sätt för verksamhetsutveckling. Nätverken skapar en gemensam plattform och erbjuder utökade tillfällen till kollegialt lärande och spridning av personalens kompetens. Nätverken möjliggör ett arbetssätt som utgår ifrån barns förmågor och intressen och skapar utökade möjligheter till att utmana barns utveckling och lärande.

För att öka svarsfrekvensen, som i år var 78 procent (81 procent 2014), och andelen nöjda föräldrar i kommande förskoleundersökning och således likvärdigheten har flera åtgärder påbörjats. Förskolans ledningsgrupp har analyserat resultatet på förvaltningsnivå. Förskolorna analyserar sedan resultatet på enhetsnivå. Utifrån diskussionerna och analyserna kring undersökningen resultat tar de förskolor som har låga resultat fram egna handlingsplaner med förbättringsåtgärder. Förskolorna har under året fått stöd i arbetet med förskoleundersökningen av staden centralt genom presentation och genomgång av metoden ”Vad gör vi med resultaten”.

Enheterna utgår från förskoleundersökningens resultat och tar hänsyn till aktuella förbättringsområden då de utformar sina lokala verksamhetsplaner för nästkommande år. Utöver detta ligger undersökningens resultat till grund för förvaltningens fortsatta utvecklingsarbete, bland annat genom gemensam kompetensutveckling för samtliga förskoleenheter.

Nämndmål/åtaganden

En relativt hög andel, 78 procent av föräldrarna har svarat på årets undersökning jämfört med 73 procent på stadens kommunala förskolor i sin helhet. Då enkätens formulering har förändrats mellan tidigare års undersökning och år 2015 görs jämförelse med föregående år där det är möjligt.

Normer och värden samt barns inflytande

Förskoleundersökningens resultat inom området normer och värden samt barns inflytande har som helhet försämrats marginellt jämfört med föregående år.

Förskoleundersökning	2015	2014
Index för normer och värden samt barns inflytande	91	92
Jag upplever att barnen på förskolan ges lika möjligheter att utvecklas oberoende av kön, etnisk tillhörighet, religion eller funktionsnedsättning.	92	-
Jag upplever att mitt barn uppmuntras till att utveckla sina sociala förmågor (utveckla sin empati, ansvarskänsla, tolerans och omtanke inför andra).	90	92
Jag upplever att personalen på förskolan bemöter mitt barn på ett respektfullt sätt	94	93
Jag upplever att mitt barn uppmuntras till att ta egna initiativ och ansvar	91	89

Förskolorna har under året arbetat aktivt och förebyggande med likabehandling och mot diskriminering och kränkande behandling. Samtliga förskolor har bedrivit ett värdegrundsarbete kring bland annat förhållningssätt. Förskolornas arbetsformer har medverkat till att barnen utvecklat demokratisk kompetens. Ett gott exempel är en enhet där arbete med hållbar utveckling pågått i ett vidare perspektiv. Detta genom att inkludera likabehandlings- och värdegrundsarbetet i arbetet med ett klimatsmart förhållningssätt. *Läs även under avsnittet Likabehandling i denna bilaga.*

Förskoleundersökningens resultat pekar på att flickföräldrarna är generellt något mer nöjda än pojkföräldrarna. Däremot visar pojkföräldrarna marginellt större nöjdhet när det gäller delaktighet och inflytande. Skillnaden mellan flick- och pojkföräldrarnas svar är dock liten, mellan en och två procent, vilket gör det svårt att dra några långtgående slutsatser.

Utveckling och lärande

Förskoleundersökningens resultat inom området utveckling och lärande har som helhet försämrats något jämfört med föregående år.

Förskoleundersökning	2015	2014
Index för utveckling och lärande	83	84

Jag upplever att mitt barn uppmuntras till att utveckla sitt språk (utveckla sitt ordförråd, sin förmåga att berätta, ställa frågor, uttrycka tankar, att lyssna och utveckla sitt skriftspråk)	85	88
Jag upplever att mitt barn uppmuntras till att utveckla sitt matematiska tänkande (mängd, antal, ordning, mätning, tid)	82	85
Jag upplever att mitt barn uppmuntras till att utveckla sin förståelse för naturvetenskapliga fenomen (sambanden i naturen mellan människor, växter och djur)	84	88
Jag upplever att den pedagogiska miljön (material och dess tillgänglighet) på mitt barns förskola uppmuntrar till lek, utveckling och lärande	88	85
Jag är nöjd med hur förskolan ger mitt barn möjligheter att ta del av stadens kulturutbud (till exempel bibliotek, teater, konserter, museer)	72	74
Mitt barn uppmuntras till att själv få skapa och uttrycka sig med hjälp av bild, musik, dans, sång, rytmik och rörelse)	90	87

Resultatet av förskoleundersökningen visar på att förskolorna behöver arbeta målmedvetet med att bibehålla de goda resultaten och bli ännu tydligare i arbetet med måluppfyllelsen utifrån läroplansmålen. Ämnesområden språk, matematik och naturvetenskap och teknik har fått ett något sämre resultat i år. Resultatet för dessa områden sjunkit med tre till fyra procent. Dock är resultatet fortfarande en till tre procent högre än stadens resultat.

Arbetet med de pedagogiska miljöerna har varit ett fortsatt fokusområde under året. Förändringsarbete gällande dessa miljöer har gett ett gott resultat i årets förskoleundersökning, en ökning med tre procent. Utgångsläget har varit barnens intressen, förutsättningar och behov samt läroplanens målområden. Barn har utifrån sin förmåga haft inflytande över och varit delaktiga i utformningen av förskolans pedagogiska miljö och verksamhet. Barnens tankar och idéer har tagits tillvara bland annat genom intervjuer och samtal. Detta syns i större utsträckning i utformandet av de pedagogiska miljöerna och i innehållet i projekt och i olika aktiviteter. De pedagogiska miljöerna har utvecklats och behöver kontinuerligt förändras i takt med att barnens intressen och behov skiftar. Ute och

inne verksamhet hänger ihop och kan ytterligare kopplas ihop för att skapa ett meningsfullt sammanhang över hela dagen för barnen. Ett gott exempel är en enhet som har tagit fram ett inspirationshäfte med bilder från alla avdelningar.

Resultatet gällande deltagande i stadens kulturutbud har sjunkit med två procent. Även om Östermalm ligger åtta procent högre än stadens resultat indikerar resultatet på att förskolorna inte fullt ut nått till föräldrarna när det gäller att förtydliga kulturuppdraget. Den andra kulturfrågan gällande barns eget kulturskapande får ett betydligt bättre resultat, en höjning med tre procent. Resultatet pekar på att målsättningen och intentionerna i Stockholms stads kulturplan ”Kultur i ögonhöjd” som innebär att kultur ska vara för, med och av barn behöver ytterligare tydliggöras för föräldrarna. I detta sammanhang är det viktigt att lyfta att olika aktiviteter, för att de ska bli en del av förskolans pedagogiska arbete, behöver förberedas och efterarbetas tillsammans med barnen.

Samverkan med hemmet

Förskoleundersökningens resultat inom området samverkan med hemmet har försämrats något jämfört med föregående år.

Förskoleundersökning	2015	2014
Index för samverkan med hemmet	83	85
Mitt barns utveckling och lärande dokumenteras och synliggörs	72	81
Jag har möjlighet till delaktighet och inflytande i verksamheten (genom utvecklingssamtal, föräldramöten och andra forum)	80	84
Jag har fått information om förskolans mål och arbetssätt	88	90
Jag upplever att personalen på förskolan bemöter mig på ett respektfullt sätt	93	-

Föräldrarna efterfrågar i ännu större utsträckning delaktighet i och inflytande över sina barns målstyrda processer kring utveckling och lärande. Resultatet för dokumentation och synliggörande av barns lärande och utveckling har sjunkit med nio procent. Ett förbättringsarbete med att informera föräldrarna om vad förskolan gör för att utveckla barns utveckling och lärande kommer att fortgå. Införandet av den

digitala plattformen, Skolplattformen, förväntas utgöra ett stöd i detta arbete.

Samverkan med förskoleklass, skola och fritidshem

Vid övergång från förskola till skola gäller Stockholms stads riktlinjer och stadsdelens lokala handlingsplan. Enheternas kvalitetsredovisningar visar att arbetet inför skolstart utifrån den lokala handlingsplanen behöver ytterligare förtydligas och systematiseras. Utvärdering och revidering av den lokala handlingsplanen har påbörjats.

Under hösten 2015 har samtal hållits med föräldrar för barn med särskilda behov födda 2010 inför övergång till förskoleklass hösten 2016.

Kost, rörelse och hälsa

Förskoleundersökningens resultat inom området kost, rörelse och hälsa har förbättrats jämfört med föregående år.

Förskoleundersökning	2015	2014
Index för kost, rörelse och hälsa	84	80
Jag är nöjd med informationen jag får om maten på förskolan	82	72

Resultatet av förskoleundersökningen visar att förskolornas ledningsgrupper och medarbetare har lyckats väl med att tydliggöra informationen gällande maten. En höjning på tio procent pekar på att det pågått en aktiv satsning inom detta område. Ett medvetet arbete med kockarna, en gemensam kompetenssatsning och KRAV certifiering av köken är förklaringar till höjningen. Förskolorna har kommunicerat matfrågan med föräldrarna på ett mer medvetet sätt och detta i sin tur har skapat ett ökat intresse hos föräldrarna.

Nöjdhet, trygghet och rekommendation

Förskoleundersökningens resultat inom området nöjdhet, trygghet och rekommendation har försämrats något jämfört med föregående år.

Förskoleundersökning	2015	2014
Index för nöjdhet, trygghet och rekommendation	88	90
Jag upplever att förskolan i sin helhet är trygg och säker för mitt barn	89	90
Jag kan rekommendera mitt barns förskola	88	90

KF indikatorn (andelen nöjda föräldrar) har sjunkit från 90 till 88 men är fortfarande hög och ligger över stadens resultat (86). KF-indikator är andelen nöjda (betyg 4 + 5) svar på frågan Jag är som helhet nöjd med mitt barns förskola och mäts i skalan 1-100. Föräldrarnas omdömen rör den egna upplevelsen av förskolans kvalitet. Detta, tillsammans med kvalitetsindikatorn (ledningens och personalens självvärdering/bedömning, hur väl kvalitén i förskolans processer motsvarar läroplanens krav och intentioner), är en viktig utgångspunkt i förskolornas utvecklingsarbete.

Likabehandling

Alla förskolor har i skolorna ett uppdrag att främja likabehandling och motverka kränkningar. Utifrån det tas en plan fram för arbetet på det här området, oftast benämnt likabehandlingsplan. Planen utgår från förskolans värdegrund, barnkonventionen, de mänskliga rättigheterna och alla barns lika värde.

Enheterna redovisar i varierande grad för barns och föräldrars delaktighet vid framtagandet och uppföljningen av likabehandlingsplaner. Av redovisningarna framgår att delaktighet vid kartläggning inför framtagandet av likabehandlingsplaner behöver ytterligare förstärkas och systematiseras i enlighet med läroplanens intentioner. Systematiken kring likabehandlingsplanen som styrdokument ska utökas så att likabehandlingsarbetet genomsyrar verksamhetens alla delar. På en del förskolor har det skrivits separata planer utifrån den egna barngruppens förutsättningar.

Även om det på alla förskolor pågått ett främjande och förebyggande arbete med likabehandling har vissa förskolor vid utvärderingen funnit att likabehandlingsplanens betydelse behöver ytterligare förstärkas. Enheternas beskrivningar ger en bild av att förskolan utgör en viktig arena som mötesplats där demokratiska värden grundläggs hos barnen. Personalen har en viktig roll som förebilder och ska aktivt delta i barns samvaro och vägleda dem för att undvika utanförskap. Medvetenheten kring normkritik, genus och jämställdhet behöver öka och integreras i arbetet med likabehandlingsplanen.

Kvalitetsindikatorn

Personalens helhetsbedömning av "förskolans förmåga att stödja barns lärande och utveckling" ligger på 3,6, ett lägre värde än KF:s årsmål som är 3,7. Generellt bedömde förskolorna sin verksamhet på lägre nivå än 2014 (3,7) trots mindre variation upp eller ner för de olika områdena. Detta kan tyda på en mer likvärdig verksamhet/

undervisning på de olika förskolorna. Allmänt framhåller enheterna betydelsen av de reflektioner och dialoger som arbetet med kvalitetsindikatorn leder till.

Här redovisas utöver resultat för indikatorns olika områden även förutsättningar för bedömningarna samt exempel på framgångsrika arbetssätt.

- Pedagogisk miljö och material

Genomsnitt	Variation
3,5	3,0–3,9

Enheternas bedömning ligger på en lägre nivå än föregående år (3,7). En ökad reflektion och medvetenhet kring det egna arbetssättet kan generera ett mer kritiskt förhållningssätt och kan på så sätt vara orsak till en lägre bedömning inom det här området. Även nya verksamheter som ännu inte hittat ett gemensamt arbetssätt/en pedagogisk plattform påverkar resultatet.

Förutsättning för att skapa likvärdiga och goda villkor för de pedagogiska miljöerna är att personalen delar samma barnsyn, att miljöerna möjliggör tillgänglighet för barnen, att organisationen skapar goda förutsättningar samt att det finns struktur för rutinsituationer. Den pedagogiska miljön och materialet ger förutsättningar för kreativitet och möten mellan barnen.

Det finns behov av att i större utsträckning utveckla och synliggöra det interkulturella och normkritiska förhållningssättet i de pedagogiska miljöerna samt att utöka tillgången till IKT för alla åldersgrupper.

Ett gott exempel på ett framgångsrikt arbetssätt är en enhet där personalen format lärmiljöer utifrån läroplanens mål och ämnesområden. Barnen har varit delaktiga i utformning av miljöer och material både inne och ute, de har fått säga vad de saknar och är intresserade av.

- Skapande verksamhet och olika uttrycksformer

Genomsnitt	Variation
3,6	2,8–4,1

Enheternas bedömning ligger på en lägre nivå än föregående år (3,7). En ökad reflektion och medvetenhet kring det egna

arbetssättet kan generera ett mer kritiskt förhållningssätt och kan på så sätt vara orsak till en lägre bedömning inom det här området. Även nya verksamheter som ännu inte hittat ett gemensamt arbetssätt/en pedagogisk plattform påverkar resultatet.

Framgångsfaktorer i arbetet med skapande verksamhet handlar om tillåtande personal som vågar prova nytt material och nya uttrycksformer. Förutsättning för ett säkerställa likvärdiga förutsättningar för barns skapande är att iordningställa pedagogiska miljöer som inbjuder till kreativitet, att ge tid och rum till skapande processer samt att visa respekt för barns processer.

Det finns behov av att inspirera varandra för att skapa likvärdighet i ateljéerna. Ett utvecklingsområde är att se hur den skapande verksamheten kan bidra till barns lärande inom samtliga områden och till för att föra utforskandet och det temainriktade arbetet framåt.

Ett gott exempel på ett framgångsrikt arbetssätt är en enhet där personalen i workshops tränat på att reflektera utifrån en bild/filmsekvens från ateljéverksamhet och bygg- och konstruktion.

- Barns språkliga och kommunikativa utveckling

Genomsnitt	Variation
3,7	2,8–4,3

Enheternas bedömning ligger på en lägre nivå än föregående år (3,8). En ökad reflektion och medvetenhet kring det egna arbetssättet kan generera ett mer kritiskt förhållningssätt och kan på så sätt vara orsak till en lägre bedömning inom det här området. Även nya verksamheter som ännu inte hittat ett gemensamt arbetssätt/en pedagogisk plattform påverkar resultatet.

Framgångsfaktorer för att skapa goda språkliga miljöer på förskolorna är att erbjuda barnen rika tillfällen att prova olika uttrycksformer så som skapande, bild, lek, sång och musik, dans och drama. Att språk- och kommunikation samt läs- och skrivutveckling utmanas medvetet utifrån barns intressen och förmågor samt utgår från olika genrer skapar goda förutsättningar för likvärdiga språkliga lärmiljöer av hög kvalitet.

Det finns behov av att i större utsträckning dokumentera och följa upp den språkliga miljön som präglas av ett genus- och likabehandlingsperspektiv samt kulturella variationer. Arbetet med

att dokumentera strategier och arbetssätt för att synliggöra och följa upp arbetet med barns språkutveckling och flerspråkighet behöver utvecklas. Dokumentation av barns förändrade språkanvändning behöver utvecklas i syfte att kunna utgöra ett underlag för diskussioner och utvärdering i vilken mån arbetet på det här området bidrar till måluppfyllelsen.

Ett gott exempel på ett framgångsrikt arbetssätt är en enhet där personalen i ett nätverk haft fokus på hur man kritiskt granskar barnlitteratur. Utifrån arbetet i nätverket har personalen gjort bokstudier tillsammans med barnen.

- Barns matematiska utveckling

Genomsnitt	Variation
3,5	2,9–3,9

Enheternas bedömning ligger på en lägre nivå än föregående år (3,6). En ökad reflektion och medvetenhet kring det egna arbetssättet kan generera ett mer kritiskt förhållningssätt och kan på så sätt vara orsak till en lägre bedömning inom det här området. Även nya verksamheter som ännu inte hittat ett gemensamt arbetssätt/en pedagogisk plattform påverkar resultatet.

Framgångsfaktorer för arbetet med barns matematiska utveckling är det finns tillgång till ett varierat material som stimulerar till lek med matematiskt tänkande, till sorterande och jämförande. Att det finns varierat material till bygg- och konstruktionslek, till lek med tal och taluppfattning. Att matematiska begrepp synliggörs i den pedagogiska miljön är av stor betydelse.

Barnens förändrade matematiska kunnande ska i större utsträckning utgöra grunden för fördjupat arbete med matematiska aktiviteter. Det finns behov av att utveckla former för dokumentation av det matematiska arbetet i syfte att kunna användas som underlag för pedagogiska reflektioner och diskussioner.

Ett gott exempel på ett framgångsrikt arbetssätt är en enhet där personalen medvetet använt sig av matematiska begrepp i fysiska aktiviteter, i samlingar och i vardagssituationer. Genom kontinuitet och upprepningar skapas goda resultat.

- Naturvetenskap och teknik

Genomsnitt	Variation
3,5	2,8–3,8

Enheternas bedömning ligger på en lägre nivå än föregående år (3,6). En ökad reflektion och medvetenhet kring det egna arbetssättet kan generera ett mer kritiskt förhållningssätt och kan på så sätt vara orsak till en lägre bedömning inom det här området. Även nya verksamheter som ännu inte hittat ett gemensamt arbetssätt/en pedagogisk plattform påverkar resultatet.

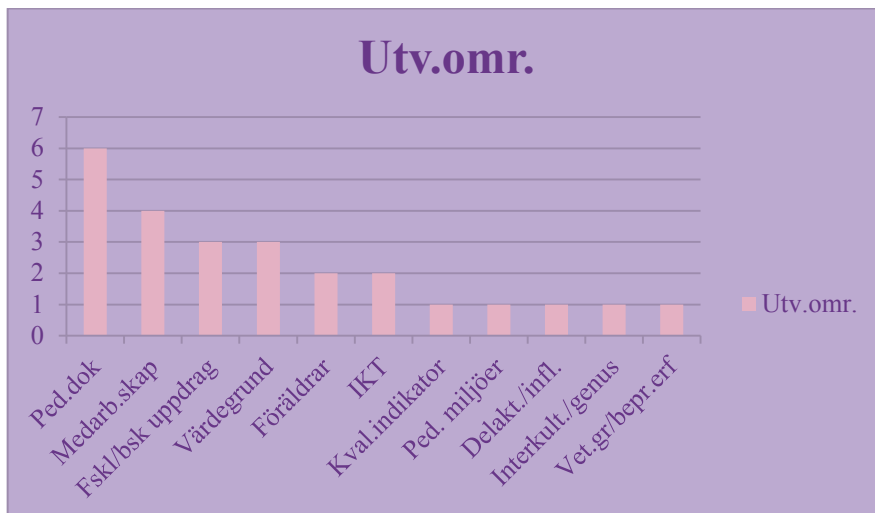
Framgångsfaktorer för arbetet med naturvetenskap och teknik är att den pedagogiska miljön och personalens förhållningssätt är tillåtande och stimulerar till barns egna tankar och idéer.

Det finns behov av att mer medvetet arbeta med teoretiska ställningsstaganden och att göra barnen (speciellt de yngsta barnen) mer delaktiga i sina läroprocesser kring naturvetenskap och teknik, bland annat genom att utmana och utveckla barns förmåga att ställa hypoteser. Ett utvecklingsområde är att fördjupa arbetet med naturvetenskapliga fenomen och vardagsteknik.

Ett gott exempel på ett framgångsrikt arbetssätt är en enhet där naturvetenskap och teknik lyfts in i barnens vardag genom det utforskande arbetssättet. Till exempel har bygg- och konstruktion utvecklats genom att barnen gör egna byggritningar som de sedan bygger efter.

Utvecklingsområden inom enheterna

Under 2016 kommer alla enheter prioritera arbetet med införandet av den digitala plattformen, Skolplattformen. Ett annat gemensamt prioriterat område som alla förskolor kommer att arbeta med är kemikaliesmarta förskolor. Utöver detta nämner enheterna följande utvecklingsområden i sina redovisningar:



Insatser

- Utveckla systematik i att dokumentera och synliggöra barns förändrade kunskaper samt kommunicera detta till föräldrarna
- Fortsatt arbete med att stärka förskollärarna respektive barnskötarna i deras roll med uppdraget i fokus.
- Arbeta för en gemensam syn kring kunskap och lärande, baserad på vetenskapliga teorier och forskning
- Skapa likvärdiga pedagogiska miljöer
- Öka medvetenheten kring interkulturalitet, normkritik, genus och jämställdhet samt integrera dessa områden i arbetet med likabehandlingsplanen

Förväntade resultat

- Dokumenterade strategier och arbetssätt för att bättre kunna följa upp och synliggöra resultatet av arbetet
- Utökad information till och kommunikation med föräldrarna om verksamhetens mål och arbetssätt
- Ökade kunskaper kring förskola på vetenskaplig grund och beprövade erfarenheter kopplat till uppdraget som förskollärare respektive barnskötare
- Likvärdiga pedagogiska miljöer som stödjer barnens utveckling och lärande genom fördjupade kunskaper i ett utforskande och temainriktat arbetssätt
- Ökad kompetens och bättre systematik i arbetet med interkulturalitet, normkritik, genus och jämställdhet

Stadsdelsnämndsgemensamma insatser

De stadsdelsnämndsgemensamma insatserna som görs utgår ifrån identifierade brister och utvecklingsområden i verksamheten. I syfte att skapa goda förutsättningar för en likvärdig förskola

initieras och genomförs ett antal gemensamma satsningar för nämndens alla förskolor. Utifrån de prioriterade utvecklingsområdena för 2014 har konkret arbete mot måluppfyllelse pågått utifrån nedan redovisade rubriker. Utöver dessa områden har ytterligare en del övergripande satsningar på stadsdelsnämndsnivå gjorts under året. Dessa beskrivs under rubriken övriga övergripande insatser.

Lässatsning

Lässatsningen i samarbete med Östermalms bibliotek har avslutats under året men lever vidare lokalt på förskolorna. De läsombud som utsetts fungerar som inspiratörer och leder arbetet vidare i respektive enhet tillsammans med förskoleledningarna. Alla förskolor har inbjudande läsmiljöer där alla barn ges möjlighet att läsa, lyssna och prata kring böcker av olika slag. Läsandets viktiga betydelse för språk – och identitetsutveckling har medvetandegjorts hos personalen och böckernas innehåll avspeglas i barnens lekar, i deras skapande och i de pedagogiska miljöerna. Arbetet med lässatsningen har slagit väl ut och responsen från enheterna är mycket god. Läsfrämjande arbete görs redan i stor utsträckning på förskolorna, men en del arbete återstår för att kunna tillgodose alla barns behov. Lässatsningen och förnyat samarbete med biblioteket planeras inför nästa år.

Som en del av lässatsningen genomfördes en gemensam kompetenssatsning för all förskolepersonal under vårterminen. Temat för föreläsningen var "Retoriklek i förskolan". Syftet var att skapa en gemensam plattform genom inspiration och fördjupade kunskaper inom området språk och kommunikation. Detta genom att erbjuda verktyg för att ge barn bästa möjlighet att våga ta plats och tala inför varandra, argumentera och lösa konflikter verbalt samt utveckla en god självkänsla.

Kultur

Östermalms förskolors kulturombud har träffats regelbundet under året i stadsdelövergripande nätverket för erfarenhetsutbyte, utbildning och uppföljning av kultursatsningar. Arbetet har utgått ifrån stadens kulturprogram "Kultur i ögonhöjd" – för, med och av barn. En särskild satsning på en dansföreställning Marmelad gjordes under våren, där alla tre- och fyra åringar deltog. Utvärderingen visade att satsningen var mycket uppskattad och att dansupplevelsen gav ringar på vattnet i lekar, skapande och fortsatt dans på förskolorna.

den egna enheten. Detta sker i dagsläget olika ut beroende på hur enheten är organiserad. Kulturombudens uppdrag bör ses över och diskuteras vidare så att alla barn är garanterade lika villkor när det gäller kultur.

Normkritik, genus och jämställdhet

Under året har ett arbete på nämndens förskolor pågått inom området normkritik, genus och jämställdhet. En gemensam kompetenssatsning för all förskolepersonal genomfördes under höstterminen i form av en föreläsning ”Kvinnor, män och alla vi andra”. Syftet var att lägga fokus på normkritik, genus och jämställdhet genom att tydliggöra de normer, programmeringar och värderingar som styr våra liv och hindrar oss från att tänka logiskt. Syftet var att skapa en gemensam plattform genom inspiration och fördjupade kunskaper inom området.

Förskolans ledningssystem hade fokus på normkritik, genus och jämställdhet på höstens chefsdagar. RFSL föreläste om normkritiskt förhållningssätt och en samordnare inom stadsdelen om genusarbetet på Östermalm. Intentionen var att inspirera och skapa en gemensam plattform för förskoleledningarna i arbetet med normkritik, genus och jämställdhet i respektive enhet. Temat för kompetenssatsningen var ”Hur skapa en trygg och inkluderande förskola – grundläggande HBTQ-kunskap och normkritiska perspektiv på likabehandlingsuppdraget”.

Kemikaliesmart förskola

Under året har varje förskoleenhet utsett en eller två miljöombud vilka deltar i ett övergripande nätverk på förvaltningsnivå. Miljöombuden har träffats regelbundet och har erhållit utbildning från Kemikaliecentrum och från stiftelsen Håll Sverige Rent kring kemikalier i förskolan. Även förskolornas ledningsgrupper har deltagit i utbildningen via Kemikaliecentrum samt haft dialogträffar med miljöombuden. En handlingsplan, utifrån Kemikaliecentrums vägledning för Kemikaliesmart förskola, har tagits fram och kommer att implementeras i verksamheterna under 2016.

Utöver de miljöombud som deltar i det förvaltningsövergripande nätverket finns ett lokalt miljöombud på varje förskola. Dessa personer har som uppdrag att inspirera och stödja arbetet på respektive förskola, bland annat vid implementering av handlingsplanen för kemikaliesmart förskola.

Medvetenheten kring farliga kemikalier i barnens vardag har stärkts och resulterat i att leksaker och material med potentiellt farliga

kemikalier i sig har börjat fasas ut. Försiktighetsprincipen tillämpas i högre grad vid inköp.

Även kockarna och ekonomibiträden har erhållit utbildning i hur köken kan göras mer klimatsmarta, vilket resulterat i att köken rensats på onödig plast. Under 2016 ska ytterligare steg tas mot en klimatsmart måltid.

Som ett gott exempel kan nämnas att två förskolor i Norra Djurgårdsstaden har erhållit certifieringen Grön Flagg under 2015, ett resultat av ett medvetet och strukturerat pedagogisk arbete kring miljö- och hållbarhetsfrågor. Alla förskolegårdar i Norra Djurgårdsstaden har under året försetts med egna odlingslådor. Det har gett, förutom en trevligare och mer grönskande utomhusmiljö, även möjlighet till alla barn att på nära håll följa odlingens kretslopp.

I december invigdes ”Hållplatsen”, en mötesplats för dialog och lärande kring hållbar utveckling i Norra Djurgårdsstaden. Hållplatsen kommer att ha öppet en dag i månaden och vänder sig till målgrupperna barn, personal och föräldrar på förskolorna i Norra Djurgårdsstaden. Temat i december handlade om hur man kan skapa julstämning med återvinnings- och naturmaterial. Aktiviteten var uppskattad och gav barn och vuxna inspiration och idéer för en mer hållbar jul med mindre konsumtion och mer återvinning.

Övriga övergripande insatser

Som en fortsättning för det utvecklingsarbete som pågått under året för förskolans ledningssystem diskuterades organisation och en gemensam pedagogisk plattform under höstens chefsdagar. Detta i syfte att hitta ett gemensamt arbetssätt och därigenom skapa förutsättningar för en likvärdig förskoleverksamhet.

Lärofortbildarna föreläste om ”Hur organisera för lärande i förskolan genom det systematiska kvalitetsarbetet”. Föreläsningen var förankrat i verksamheten och utgick från förskolornas pågående utvecklingsarbeten.

Arbetet med att ta fram en gemensam modell för den pedagogiska utvecklingstiden för stadsdelsnämndsområdets förskollärare har påbörjats. Syftet är att skapa lika förutsättningar för förskollärarna att leda den pedagogiska utvecklingen utifrån uppdraget i läroplanen.

Arbetet med VFU, verksamhetsförlagd del av lärarutbildningen, inom stadsdelsnämndsområdet har utvecklats under året genom att en gemensam struktur har tagits fram. VFU ansvariga inom varje förskoleenhet träffar förvaltningens VFU kontaktperson cirka två gånger per termin för erfarenhetutbyte och gemensam diskussion kring VFU arbetet.

BIBASS – nätverket (barn i behov av särskilt stöd) har träffats vid totalt sex tillfällen under året. Fokus har legat på likvärdighet i arbetet med barn i behov av särskilt stöd på alla Östermalms kommunala förskoleenheter.Handledning, fortbildningsbehov, kartläggningar och ansökningar har funnits på dagordningen. Till höstens sista möte hade rektorerna från de sex kommunala skolorna inbjudits, två av skolorna var representerade.

För förskolepersonal har en grundkurs i TAKK (tecken som alternativ kommunikation) anordnats i samarbete med Studieförbundet Vuxenskolan både vår och höst, liksom en fortsättningskurs. Totalt 20 förskollärare och barnskötare deltog i grundkurserna och i fortsättningskurserna några färre. Personalen är mycket nöjd med att denna utbildning ordnas enbart för förskolepersonal så de kan koncentrera sig på ord och begrepp som hör ihop med företeelser på förskolan. Förskollärare och barnskötare som gått dessa kurser önskar bygga på sina kunskaper år 2016, samt att deras kolleger ska få möjlighet till grundutbildning.

All personal på Östermalms kommunala förskolor har deltagit i en gemensam föreläsning i slutet av januari. Temat för föreläsningen var "Fem gånger mer kärlek" och handlade om förhållningssätt och bemötande på förskolan. Forskning visar att relationen mellan förskolepersonal och barn är viktig för barnets utveckling. Föreläsningen har följts upp på handledningstillfällen med förvaltningens specialpedagoger.

Ett antal förskollärare och barnskötare har deltagit i ett projekt med Karolinska institutet. Inom projektet har psykologistudenter mött förskolepersonal. Dessa möten har bland annat bestått av observationstillfällen och konsultationsträffar. Personalen har även deltagit i en gemensam föreläsning med studenterna. Slutrapporten från projektet visar att det framförallt skett förändringar i samspelet mellan förskolepersonal och barn.

Kommunal utvärdering har utförts av utbildningsförvaltningen på tre förskolor i Centrala Östermalms förskoleenhet. Utgångspunkt i utvärderingen är stadens kvalitetsindikator för förskolans verksamhet. Erfarenheterna från utvärderingen har spridits från den deltagande enheten till de övriga förskolorna genom att resultatet

har analyserats i ledningsgruppen. Utvärderingen erbjuder möjligheter till att utveckla verksamheten genom att skapa förutsättningar för en lärande organisation och för en likvärdig kvalitet i undervisningen.

Alla förskoleenheter har deltagit i Förskolesummit 2015 som anordnades av Stockholms stad och Stockholms universitet den 11-12 juni. Konferensen hade cirka 1500 deltagare och fokuserade på förskolan. Både internationella och svenska ledande forskare, praktiker, chefer och politiker samlades kring verksamhetens nyckelfrågor. Konferensens huvudteman var förskolans betydelse samt demokrati och inkludering. Förskolorna har arbetat vidare med Summitens innehåll då syftet med konferensen var att utveckla stadens förskoleverksamhet på längre sikt.

Stadsdelsnämndens analys av kvaliteten

Som underlag till den samlade analysen ligger de underlag som tidigare redovisats i denna bilaga. De bedömningsgrunder som enheterna främst utgår ifrån är självvärderingsmaterialet som resulterar i en indikator, medarbetarenkät, förskoleundersökning samt egna barnintervjuer. Olika verktyg för uppföljning och utvärdering för det systematiska kvalitetsarbetet så som reflektionsprotokoll underlättar för enheterna att få syn på hur verksamheten når läroplansmålen. Föräldrars synpunkter och klagomål ger viktig information om verksamhetens utförande. Förskolecheferna använder sig även av sin egen ledarskapsrapport.

Svarsprocenten i årets förskoleundersökning har gått ner något från föregående år men resultaten kan anses vara tillförlitliga då den ligger så pass högt som 78 procent. Generellt i staden och så även på Östermalm finns en nedåtgående trend när det gäller svarsfrekvens. Det finns säkerligen flera olika orsaker till detta men en möjlig förklaring är ”enkät trötthet”. En annan tänkbar orsak till den lägre svarsfrekvensen är att förskolorna inte i tillräcklig utsträckning arbetat med undersökningens resultat kontinuerligt under året.

De kommunala förskolorna på Östermalm får fortsatt gott resultat i årets förskoleundersökning. I jämförelse med stadens kommunala förskolor ligger Östermalms resultat högre inom fem av sex index områden (utveckling och lärande, normer, värden samt barns inflytande, kost rörelse och hälsa, nöjdhet, trygghet och rekommendation, KF indikator). Inom det sjätte området, samverkan med hemmet, ligger Östermalm på samma nivå som staden.

Trots det goda resultatet är en utmaning inför det kommande året att bibehålla alternativt förbättra resultaten. Ett fortsatt arbete krävs för att minska variationen mellan och inom enheterna i syfte att nå en likvärdighet för alla barn på Östermalm. Att resultaten gått tillbaka mot föregående år visar på vikten av att hålla i, hålla ut och hålla fokus. De utmaningar som en växande stadsdel ställer har onekligen påverkat förskoleundersökningens resultat. Norra Djurgårdsstaden har stått och står fortfarande inför stora utmaningar gällande att hitta en gemensam pedagogisk plattform för förskolorna. Medvetna satsningar har genomförts och kommer att göras även framledes i syfte att öka andelen nöjda föräldrar.

Föräldrarnas omdömen rör den egna upplevelsen av förskolans kvalitet. Detta, tillsammans med kvalitetsindikatorn (ledningens och personalens självvärdering/bedömning, hur väl kvalitén i förskolans processer motsvarar läroplanens krav och intentioner), är en viktig utgångspunkt i förskolornas utvecklingsarbete. När dessa två aspekter/utvärderingsmetoder visar samstämmiga resultat kan det indikera på en likvärdig och hög kvalitet i hela verksamheten/undervisningen. Ett exempel på detta är årets resultat gällande förskolornas pedagogiska miljöer. Föräldrarnas omdöme inom området i förskoleundersökningen ger ett resultat på 88, en höjning med tre procent mot föregående år. Personalens egen bedömning utifrån kvalitetsindikatorn ger ett lägre resultat än föregående år, 3,5 mot 3,7. En möjlig förklaring till att bedömningarna skiljer sig åt kan vara att förskolorna inte lyckats förmedla det pedagogiska uppdraget utifrån läroplanens intentioner i tillräcklig utsträckning.

Resultatet för KF indikator (andelen nöjda föräldrar) samt index för Samverkan med hemmet har sjunkit sedan föregående år. Siffran för KF indikator varierar mellan förskoleenheterna, från lägst 74 till högst 96. Så även index för Samverkan med hemmet, från lägst 68 till högst 92. Trots de generellt goda resultaten behöver ett fortsatt utvecklingsarbete pågå inom nämndens förskolor. Enheterna lyfter vikten av att ständigt vidareutveckla och anpassa formerna för föräldrasamverkan utifrån aktuella förutsättningar och situationer. Föräldrarna behöver i ännu större utsträckning informeras om och kommuniceras med kring verksamhetens mål och arbetssätt. Förskolans uppdrag behöver på ett ännu tydligare sätt kommuniceras och förtydligas till föräldrarna.

Arbetet med värderundsfrågorna är ständigt pågående i förskolans verksamhet. Index i förskoleundersökningen för området Normer och värden samt barns inflytande varierar mellan enheterna, från lägst 81 till högst 97. Resultatet ligger på en hög nivå och visar på

ett medvetet arbete på förskolorna inom detta område. Dock skriver enheterna i sina redovisningar att det behövs utökade kunskaper inom normkritik, genus och jämställdhet och att dessa delar behöver i ännu större utsträckning integreras i förskolornas likabehandlingsplaner. Förskolorna arbetar under det kommande året vidare utifrån de övergripande satsningarna som gjorts under året inom området.

Resultat för index för Utveckling och lärande har gått ner i jämförelse med föregående år varierar mellan enheterna, från lägst 71 till högst 92. Ett skifte av fokus från omsorg till pedagogik och att förskolorna inte lyckats förmedla detta till föräldrarna i tillräckligt hög utsträckning är en tänkbar förklaring till tillbakagången. Trots att kontinuerlig information om förskolans mål och arbetssätt har getts till föräldrar bland annat genom dokumentation som synliggör verksamheten är processer kring utveckling och lärande med utgångspunkt i varje enskilt barn svårare att synliggöra.

I enheternas redovisningar går att utläsa att en gemensam syn på kunskap och lärande baserad på vetenskapliga teorier utgör grunden för ett kvalitativt och systematiskt arbete men barns utveckling och lärande. Därav är det av största vikt att fortsätta utveckla former och systematik för dokumentation av barns förändrade kunskaper. I ännu större utsträckning behöver förskolorna planera för utmaningar för barnen som fördjupas i ett utforskande och temainriktat arbetssätt. Den digitaliserade kvalitetsindikatorn förväntas bli ett stöd när det gäller att öka reflektionen och systematiken för dokumentation kring barns utveckling och lärande.

Ett uppdrag som förskolan har är att rusta alla barn, oavsett bakgrund, till att möta framtidens behov genom att ge tillräckliga kunskaper. Förskolorna behöver öka och utveckla användandet av IKT, informations- och kommunikationsteknik, i verksamheten i syfte att uppfylla läroplanens intentioner om att varje barn ska ha möjlighet att använda och utveckla sin IKT kompetens. Digitala verktyg ger utökade möjligheter för barns utveckling och lärande. Införandet av den digitala plattformen, Skolplattformen, förväntas erbjuda de verktyg och det stöd som krävs för utökad målfyllelse inom IKT.

Resultatet i förskoleundersökningen ligger överlag på en hög nivå men det finns alltså stora skillnader mellan enheterna när det gäller barns möjligheter att tillgodogöra sig en undervisning av hög kvalitet oavsett vilken förskola de går på. En fortsatt utmaning för

förskolorna är således att skapa en gemensam syn på uppdraget kring en likvärdig kvalitet i undervisningen. Ett arbete som behöver pågå och förtydligas är forskningsanknytningen och den vetenskapliga grunden i verksamheten. En sätt att utöka forskningsanknytningen och den vetenskapliga grunden i verksamheten är arbetet med VFU, verksamhetsförlagd del av lärarutbildningen.

En utmaning för verksamheten är att inte tappa bort de gemensamma kompetenssatsningarna som genomförs på övergripande nivå. Utvärderingarna av under året genomförda satsningar visar på vikten av att dessa satsningar förankras i enheternas ordinarie verksamhet. Det kan vara svårt att koppla de övergripande satsningarna till enheternas olika pågående projekt. Lyckas man inte med det så uteblir den förväntade effekten. Frågan är om de gemensamma satsningarna i form av riktade insatser, åtminstone ibland, ger större effekt än storföreläsningar till all personal. Det är även viktigt att enheterna har en långsiktig kompetensutvecklingsstrategi som möter upp de i verksamheten prioriterade områden. Till exempel när det gäller Förskolesummiten och förankringen av innehållet så har säkerligen de enheter som hade en strategi inför valet av föreläsningar som personalen deltog i större chans att ta tillvara på den kunskap och kompetens som dessa fortbildningsdagar erbjöd än de enheter som inte hade en lika tydlig tanke och strategi bakom valet av föreläsningar.

Utvärderingen av föreläsningen "Retorik i förskolan" visar att föreläsningen fokuserade mestadels på den praktiska tillämpningen av retorik-teorin. Det framkom att ett mer önskat fokus hade varit den vetenskapliga grunden och ämneskunskaper. Däremot visar utvärderingen av föreläsningen "Kvinnor, män och alla vi andra" det motsatta. Att genom praktisk tillämpning av ämnet gav föreläsningen den förväntade effekten, att genom konkreta metoder direkt kunna överföra föreläsningens innehåll till verksamheten.

Rekrytering av förskollärare är även fortsättningsvis en utmaning. Personalens kompetens är avgörande för kvaliteten i undervisningen och därigenom för barns utveckling och lärande. Förskollärares yrkeskompetens spelar en väsentlig roll för hur väl förskolan lyckas arbeta med de målstyrda processerna och nå de uppsatta målen. En ytterligare utmaning är att få fram nya VFU handledare. Det kan vara svårt att motivera förskollärare att bli handledare och ta emot studenter. Förskollärarna anser att detta uppdrag tar tid ifrån barngruppen och strider således mot kärnuppdraget. Att ta emot studenter är en viktig del i den framtida rekryteringen av förskollärare. För att lyckas med detta krävs ett medvetet och

långsiktigt arbete inom hela organisationen.

Ett gott och hållbart ledarskap är av stor betydelse för förskolans kvalitet. Att utöva ledarskap som förskolechef ställer krav på förmåga att agera i en komplex verksamhet. En förskolechef ska kunna agera i rollen som myndighetsutövare och samtidigt vara ledare för en verksamhet inom ramar och villkor för mål- och resultatstyrningen. Verksamheten kräver ett pedagogiskt ledarskap som möjliggör det systematiska kvalitetsarbetet med mål- och resultatfokus.

Utvecklingsområden på stadsdelsnämnds nivå

Följande fem övergripande utvecklingsområden har identifierats utifrån enheternas redovisningar/utvecklingsområden samt analys i förskoleledningen:

1. Kemikaliesmarta förskolor
2. Skolplattformen:
 - IKT som verktyg för barns lärande
 - barns utveckling och lärande dokumenteras och synliggörs
 - föräldrars delaktighet och inflytande
3. Värdegrund/likabehandling, normkritik, genus, jämställdhet
4. Språk, lässatsning, kultur
5. Pedagogiska lärmiljöer inne och ute:
 - likvärdig undervisning/förskola
 - matematik, naturvetenskap och teknik
 - barns delaktighet och inflytande

Förslag till kommunfullmäktige

För att de förväntade effekterna av införandet av Skolplattformen ska nås är det angeläget att Skolplattformen utvärderas och utvecklas kontinuerligt, även efter införandefasen.

Introduktion/mentorskap för nyutexaminerade förskollärare är en viktig fråga i rekryteringssammanhang. För att skapa likvärdiga villkor inom staden är det angeläget att gemensamma principer/riktlinjer för detta arbete tas fram.

I syfte att skapa förutsättningar för förskolechefer för att kompetent kunna agera som chef och ledare i pedagogiska verksamheter krävs riktade satsningar inom området. Ökad närvaro i personalgruppen kan vara ett sätt att uppnå det önskade resultatet. Genom att utifrån aktuell forskning problematisera och kritiskt granska ledarens funktion kan även andra parametrar för ett gott ledarskap träda fram.